

Bryssel, 1. lokakuuta 2025
(OR. en)

13236/25

SOC 624
GENDER 176
ANTIDISCRIM 85
FREMP 250
JAI 1314

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Hlbtq-henkilöihin kohdistuvan vihan, syrjinnän ja väkivallan torjunta – <i>Keskustelu</i>

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion valmisteluasiakirja asiakohdassa mainitusta aiheesta TSTK-neuvostossa 17. lokakuuta 2025 käytävää keskustelua varten.

Hlbtqi-henkilöihin kohdistuvan vihan, syrjinnän ja väkivallan torjunta

Johdanto

Lesbot, homot, biseksuaalit, transsukupuoliset, intersukupuoliset, queerit ja muut seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat henkilöt kohtaavat edelleen syrjintää ja häirintää kaikkialla EU:ssa huolimatta voimassa olevista lainsäädäntökehyksistä, poliittisen tietoisuuden paranemisesta ja erilaisista aloitteista, joiden tarkoituksena on edistää yhdenvertaista kohtelua tällä alalla. Tämä sitkeä haaste heikentää perusoikeuksien tehokasta toteutumista, syrjimättömyyden periaatteita ja jokaisen yksilön yhdenvertaista osallistumista sosiaaliseen ja taloudelliseen elämään.

Tutkimukset osoittavat, että merkittävää edistystä voidaan saavuttaa, jos siihen ollaan sitouduttu poliittisesti ja siitä ollaan tietoisia. Vuoden 2019 jälkeen avoimesti, seksuaalista suuntautumistaan piilottamatta elävien hlbtqi-henkilöiden määrä on lisääntynyt EU:ssa. Hlbtqi-henkilöt kertovat muun muassa tuntevansa olonsa turvallisemmaksi pitäessään kumppaniaan kädestä julkisilla paikoilla ja kokevansa, että hlbtqi-aiheita käsitellään kouluissa myönteisemmin kuin aiemmin¹.

Vaikka tämä kehitys onkin merkki tärkeästä edistyksestä, kokonaiskuva hlbtqi-henkilöiden hyvinvoinnista huolettaa edelleen syvästi. EU:n perusoikeusviraston tekemän EU:n kolmannen hlbtqi-kyselytutkimuksen mukaan hlbtqi-henkilöiden kokema vihasta kumpuava väkivalta, kiusaaminen ja syrjintä on lisääntynyt merkittävästi, ja trans- ja intersukupuoliset henkilöt ovat kokeneet sitä suhteettomasti enemmän².

EU:ssa tapahtuu edelleen hlbtqi-vastaisia välikohtauksia, kuten sanallisia hyökkäyksiä, fyysistä väkivaltaa, vihapuhetta ja homofobista pelottelua rauhanomaisissa kokoontumisissa julkisilla paikoilla, joiden pitäisi olla turvallisia, myös julkisten tilaisuuksien ja mielenosoitusten yhteydessä³.

¹ Euroopan unionin perusoikeusvirasto. (2024). *LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and Challenges*. Wien: FRA.

² Ks. edellinen alaviite; Euroopan unionin perusoikeusvirasto. (2025). *Being intersex in the EU*. Wien: FRA.

³ *LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and Challenges*.

Lisäksi useampi kuin yksi kolmesta hlbtiq-henkilöstä raportoi syrjinnästä keskeisillä aloilla, kuten työelämässä, asumisessa ja pääsyssä muihin julkisesti saatavilla oleviin palveluihin⁴. Tästä huolimatta tasa-arvoelimille tehdään edelleen vain vähän ilmoituksia, mikä korostaa jatkuvia esteitä oikeussuojan saatavuudessa⁵.

Alituinen syrjintä ja lisääntynyt häirintä ja väkivalta ovat vakavia uhkia hlbtiq-henkilöiden turvallisuudelle ja perusoikeuksille.

Väkivallan ja syrjinnän seuraukset ovat vakavia ja kauaskantoisia; yli kolmasosa hlbtiq-henkilöistä on hautonut mielessään itsemurhaa edellisen vuoden aikana, ja nuorilla, trans- ja muunsukupuolisilla ja sukupuoleltaan moninaisilla henkilöillä on todennäköisemmin itsemurha-ajatuksia kuin muulla väestöllä⁶. Vuonna 2023 hlbtiq-henkilöistä 67 prosenttia oli kokenut kiusaamista, uhkailua ja loukkauksia heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan tai identiteetistään johtuen⁷.

Pelissä olevat periaatteet

Yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden periaatteet on vahvistettu perussopimuksissa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (jäljempänä 'perusoikeuskirja').

Perusoikeuskirjan 21 artiklassa nimenomaisesti kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu monenlaisiin seikkoihin, muun muassa sukupuoleen ja sukupuoliseen suuntautumiseen: *”Kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun sellaiseen seikkaan.”*

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 8 ja 10 artiklassa määrätään, että unioni pyrkii kaikissa toimissaan poistamaan eriarvoisuutta sekä torjumaan politiikkojensa ja toimijensa määrittelyssä ja toteuttamisessa muun muassa sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen perusteella tapahtuvaa syrjintää, ja SEUT 19 artiklan nojalla annetaan neuvostolle valta ryhtyä toimiin näillä perustein tapahtuvaan syrjintään puuttumiseksi.

⁴ Ks. edellinen alaviite.

⁵ Ks. edellinen alaviite.

⁶ Ks. edellinen alaviite.

⁷ Ks. edellinen alaviite.

Käänteentekevä hetki

Euroopan komissio hyväksyi vuonna 2020 ensimmäisen hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskevan strategiansa vuosiksi 2020–2025. Siinä yhdistetään useita kohdennettuja toimenpiteitä, joilla parannetaan hlbtiq-henkilöiden yhdenvertaisuutta sisällyttämällä se kaikkiin EU:n politiikkoihin, lainsäädäntöön ja rahoitusohjelmiin. Strategialla pyritään myös vahvistamaan hlbtiq-henkilöiden ääntä sekä kokoamaan jäsenvaltiot ja sidosryhmät yhteen, jotta ne voivat yhteistyössä ratkoa tehokkaasti hlbtiq-henkilöiden yhdenvertaisuuteen liittyviä ongelmia.

Vuosi 2025 on kriittinen ajankohta edistää hlbtiq-henkilöiden oikeuksia EU:ssa. Euroopan komissio on julkaisemassa uuden, hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskevan vuosien 2026–2030 strategiansa, jossa vahvistetaan kehys tuleville toimille EU:ssa.

Kunkin jäsenvaltion kokemuksista on hyötyä rakentavan vuoropuhelun käymiseksi siitä, miten EU:n toimielimet ja jäsenvaltiot voivat edistää hlbtiq-henkilöiden oikeuksia ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja miten näihin ihmisryhmiin kohdistuvaa syrjintää ja väkivaltaa voidaan torjua.

Edellä esitetyn perusteella ministereitä pyydetään käymään keskustelu seuraavista kysymyksistä:

- 1) Mitkä ovat olleet tehokkaita käytäntöjä jäsenvaltiossanne hlbtiq-henkilöihin kohdistuvan syrjinnän ja väkivallan torjunnassa?*
- 2) Mitä lisätoimia voitaisiin toteuttaa EU:n tasolla sen varmistamiseksi, että hlbtiq-henkilöt ja -perheet voivat elää vapaasti ja avoimesti, myös rajojen yli, ilman syrjintää ja väkivaltaa?*